

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UPPSALA**

Enhet 1

DELDOM
2016-01-28
Meddelad i Uppsala

Mål nr
2471-15 E
5062-15 E

SÖKANDE

Borderlight AB, 556595-6363
Vretgränd 18
753 22 Uppsala

Ombud:

Advokat Carl Bokwall
Jur.kand. Gabriella Kiluk
BOKWALL RISLUND Advokatbyrå KB
Funckens gränd 1
111 27 Stockholm

MOTPART

Uppsala kommun
753 75 Uppsala

SAKEN

Offentlig upphandling enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling;
LOU

DOMSLUT

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning såvitt gäller frågan om Borderlight AB:s anbud rätteligen förkastats på grund av bristande uppfyllnad av kravet i förfrågningsunderlagets punkt 6.5.1, enligt vilken det bl.a. inte får tas ut månadskostnad för kontantkortsabonnemang.

Förvaltningsrätten vilandeförklarar målet i dess övriga delar tills dess att frågan om Borderlight AB:s anbud rätteligen förkastats på grund av bristande uppfyllnad av kravet i förfrågningsunderlagets punkt 6.5.1 slutligen avgjorts genom lagakraftvunnen dom eller förvaltningsrätten bestämmer annat.

KONKURRENSVERKET	
2016-01-28	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

Dok.Id 170343

Postadress
Box 1853
751 48 Uppsala

Besöksadress
Kungsgatan 49

Telefon
018-431 63 00
E-post: forvaltningsratteni uppsala@dom.se
www.forvaltningsratteni uppsala.domstol.se

Telefax
018-431 63 43

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

BAKGRUND

Uppsala kommun (kommunen) har gjort en förnyad konkurrensutsättning, dnr KSN-2015-0312, av Kammarkollegiets ramavtal med dnr 96-77-2012, ”Kommunikation som tjänst”. Kommunen har fattat tilldelningsbeslut och antagit anbudet från TeliaSonera Sverige AB.

Borderlight AB (bolaget), vars anbud har förkastats av kommunen, har ansökt om överprövning av kommunens tilldelningsbeslut och yrkat rättelse.

Förvaltningsrätten har den 3 december 2015 avslagit bolagets begäran om muntlig förhandling.

Kommunen har begärt att förvaltningsrätten fattar ett delavgörande i form av mellandom och har anfört att det skulle främja sakens skyndsamma avgörande, vilket också är motiverat med hänsyn till att det är fråga om mål rörande offentlig upphandling. Bolaget har motsatt sig mellandom och har i huvudsak anfört att den väckta frågan saknar direkt koppling till övriga frågor i målet på sätt som krävs för att det ska vara lämpligt med mellandom samt att mellandom heller inte medför några processekonomiska vinster. Bolaget har vidare anfört vikten av att utifrån de grundläggande upphandlingsrättsliga principerna se till helheten av kommunens agerande och att en mellandom därmed inte skulle säkerställa att målet blir utrett så som dess beskaffenhet kräver.

YRKANDEN M.M.

Bolaget ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att den rättas på så sätt att bolagets anbud tas upp till utvärdering. Bolaget anför, varom nu är ifråga, i huvudsak följande.

Kommunen har i strid med 1 kap. 9 § LOU förkastat bolagets anbud. Om kommunen hade utvärderat anbudet i enlighet med förfrågningsunderlaget

hade bolaget sannolikt tilldelats kontraktet. Bolagets anbudspris var avsevärt lägre än TeliaSoneras anbudspris och bolaget har svarat konkurrenskraftigt på de bör-krav som avser att utvärdera mervärde. Bolaget riskerar därmed att lida skada.

I förfrågningsunderlagets krav 6.5.1 anges följande.

Uppsala kommun har idag ca 170 st kontantkortsabonnemang (Refill) samt ett okänt antal abonnemang hos andra operatörer. Dessa okända abonnemang är främst avsedda att användas som krisberedskap och nödtelefoner. Där kommunen idag har verksamhet finns krav på att det minst ska finnas täckning utomhus på adressen. Det är i första hand de 170 st kontantkortsmobilerna som idag har Refill som ska ersättas med fristående abonnemang med rörlig taxa. Priset ska följa Kammarkollegiets förfrågningsunderlag punkt 4.2.4.12 som innebär att Operatören inte får ta ut varken engångskostnad eller månadskostnad för abonnemanget.

Bolaget har svarat att kravet ”Uppfylls”, dvs. att man för de abonnemang som avses i kravet endast tar ut rörlig kostnad i enlighet med Kammarkollegiets ramavtal. Anbudssvaret kan rimligen inte missförstås utan ska uppfattas som att kravet uppfylls eftersom bolaget uttryckligen angett detta i avslutning till kravet.

I kolumnen Pris/mån på rad 16 i Bilaga 2 Svarsmall Priser efterfrågas pris per månad för ”Fristående basabonnemang (kontantkortsabonnemang) med rörlig taxa”. Bolaget har angett en månadsavgift på 25 kr. Bolaget antar att det är den avgiften som kommunen menar strider mot skall-kravet.

Det kan dock konstateras att det är ett absolut krav att inga månadsavgifter får tas ut för just de abonnemang som avses i 6.5.1. Det vore då direkt vilseledande om kommunen i prisbilagan ändå begär att anbudsgivarna särskilt ska ange en månadsavgift trots att just en sådan avgift är förbjuden enligt ett skall-krav. Det ska framhållas att det enligt avsnitt 6.10 i avropsförfrågan är ett skall-krav att ” Bilaga 2 Svarsmall priser ska fyllas i och besvaras.” En anbudsgivare kan därför inte avstå från att fylla i svarsmallen fullständigt utan att löpa risk för diskvalificering. Det saknas dessutom hänvisning till

kravet i 6.5.1 i prisbilagans rad 16. Anbudsgivarna har därför inte haft anledning att utgå från att angivande av en månadskostnad på prisrad 16 skulle stå i strid med ett redan korrekt besvarat skall-krav.

Om det är 6.5.1 som avses i prisrad 16 kan den motstridighet som i så fall kan anses föreligga mellan de olika delarna i anbudet inte uppfattas som en reservation mot skall-kravet i 6.5.1 eftersom skall-kravet faktiskt uttryckligen är bekräftat. Otillåtna reservationer/orena anbudssvar avser situationer där ett obligatoriskt krav inte godtagits och en accept av anbudet skulle medföra att den upphandlande myndigheten därmed frånfaller kravet gentemot anbudsgivaren. Den situationen föreligger inte. Det är uteslutet att en acceptans av bolagets anbud skulle innebära att kravet frånfaller eftersom bolaget uttryckligen bekräftar att några avgifter inte tas ut. Motstridigheten/avvikelsen saknar följaktligen all effekt i förhållande till kravet i 6.5.1. Kommunen har därmed inte haft fog för att uppfatta anbudssvaret som man gjort och har därför saknat grund för att förkasta anbudet på den angivna grunden. Enligt avtalsmallens avsnitt "Kontraktshandlingar" går skall-kravet i 6.5.1 före eventuella motstridiga uppgifter i anbudet. När bolaget besvarat 6.5.1 med "Uppfylls" är det uteslutet att det skulle vara möjligt för bolaget att ta ut 25 kr i fast avgift för de abonnemang som avses i 6.5.1. Syftet med kravet är att säkerställa att kommunen inte drabbas av några fasta månadsavgifter eller engångskostnader vid abonnemangbyte avseende de kortabonnemang som avses i 6.5.1, vilket uppnås redan genom bolagets svar "Uppfylls". Kommunens påstående att en prisuppgift i anbudet skulle gå före ett skall-krav i förfrågningsunderlaget är uppenbart felaktigt. I Avtalsmallen står anbudet på prioriteringsplats 6 och avropsförfrågan har plats 4. Kommunens resonemang faller även på sin egen orimlighet, särskilt som anbudet dessutom tydligt anger att skall-kravet uppfylls. Det är uteslutet att allmän domstol mot kommunens bestridande skulle finna en avtalsenlig rätt för bolaget att ta ut en fast avgift på 25 kr/månad för de abonnemang som

avses i 6.5.1 när anbudet och avtalet även anger att bolaget förbinder sig att inte ta ut en sådan avgift.

Beloppet 255 000 kronor framträder därmed inte separat utan ingår i delsumman 19 365 000. Summeringen av samtliga prisrader är en autofunktion i excelfilens algoritm och ingen aktiv åtgärd från bolaget. Av den totala anbudssumman på ca 59 miljoner kronor utgör prisrad 16 endast 0,4 % av priset. För tydlighetens skull klargörs att bolaget inte gör gällande att beloppets litenhet i sig medför att det är oproportionerligt att förkasta anbudet. Det är dock viktigt att förstå att det är fråga om ett misstag och att misstaget inte har någon betydelse för uppfyllelsen av kravet i 6.5.1. Det är uppenbart att bolaget inte skulle riskera ett kontrakt värt 59 000 000 kr för en högst osäker intäkt om 255 000 kr. Anledningen till misstaget är att man inte insett att det fanns en prisrad i prisbilagan för en tjänst som enligt ett tydligt skall-krav inte får prissättas och som inte heller ska utvärderas. Det finns ju inga andra sådana prisrader i förhållande till andra skall-krav där man i anbudssvaret bekräftat att extra kostnader inte tas ut eller att kostnaden ska ingå. Exempel på sådana skall-krav är krav 6.2.9 avseende MFN, krav 6.2.11 om att statistik ska tillhandahållas utan kostnad samt krav 8.2 om att anbudsgivarna utan extra kostnad ska tillhandahålla en projektledare. Om kommunens resonemang vore korrekt borde det ju finnas en prisrad i prisbilagan även för dessa krav. Orsaken till misstaget är istället en otydlighet i utformningen av förfrågningsunderlagets prisbilaga. Den otydligheten utgör i sig inget upphandlingsfel, utan det är åtgärden att lägga otydligheten till grund för att förkasta ett anbud som utgör upphandlingsfelet.

Det är även av väsentlig betydelse att prisbilagan enbart ska innehålla prisuppgifter som ska vara föremål för utvärdering (se prisbilagans instruktioner samt 3.4.3 i Avropsförfrågan). Prisbilagan ska därför enligt kommunens egen regel inte innehålla andra priser än de priser som ska utvärderas av kommunen. En ”aktsam” anbudsgivare har därför inte någon som helst an-

ledning att räkna med att acceptansen av ett redan besvarat krav – och som anbudsgivaren dessutom redan är bunden av via KST – åter ska bekräftas i prisbilagan. Tvärtom är förfrågningsunderlagets konstruktion i denna del tydlig: i prisbilagan ska bara fyllas i de priser som blir föremål för utvärdering.

Om rad 16 skulle hänföra sig till kravet är prisraden helt onödig och endast ägnad att vilseleda anbudsgivarna. Eftersom bolaget uttryckligen bekräftat att inga engångs- eller månadsavgifter tas ut strider det under alla förhållanden mot proportionalitetsprincipen att lägga bolagets anbudssvar på en i sammanhanget onödig och vilseledande prisrad till grund för en diskvalificering av anbudet. Det är svårt att förstå varför det finns en prisrad i en prisbilaga för en tjänst som enligt skall-krav inte får prissättas och inte får utvärderas. Av kammarrättsavgöranden följer att dylika oväsentliga avvikelser inte får tillmätas betydelse (se Kammarrätten i Sundsvalls avgörande i mål nr 949-10 samt Kammarrätten i Stockholms avgöranden mål nr 1547-14 och mål nr 2391-12). I förarbetena anges att proportionalitetsprincipen förutsätter att kraven på upphandlingsförfarandet står i rimlig proportion till de mål som eftersträvas (se prop. 2009/10:180 s. 91). Kravet är överflödigt och därmed per definition irrelevant.

Kommunens påstående att bolaget har haft för avsikt att ta ut 25 kr för just de abonnemangen och därför ”medvetet” lämnat uppgiften, är en grundlös spekulation från kommunens sida. Detta tillbakavisas kraftigt av bolaget. Kommunen hade enkelt kunnat klargöra hur detta förhåller sig genom begäran om förtydligande på samma sätt som kommunen har begärt motsvarande förtydligande i flera olika frågor från TeliaSonera.

Kommunens hantering av anbudet strider mot likabehandlingsprincipen. Eventuella oklarheter hade lätt kunnat redas ut i enlighet med 9 kap. 8 § LOU om kommunen gett bolaget samma möjlighet som TeliaSonera getts

att förtydliga sitt anbud. Upphandlande myndigheter har ingen skyldighet att inhämta förtydligande och komplettering enligt 9 kap. 8 § LOU, men om myndigheten väljer att tillämpa denna möjlighet ska den tillämpas strikt enligt likabehandlingsprincipen. TeliaSonera har fått flera möjligheter att förtydliga sitt anbudssvar, t.ex. när det gäller kravet i 6.5.1. I fråga om motstridigheter i anbudssvaren kan exempelvis 8.6 lyftas fram. Här finns en motstridighet mellan vad TeliaSonera angett i "funktionsbilagan" och i "prisbilagan". Motstridigheten har retts ut enligt 9 kap. 8 § LOU. TeliaSonera svarade på kommunens fråga att man beskrivit en lösning i funktionsbilagan och prissatt en annan lösning i prisbilagan. Därefter har TeliaSonera uppgett att företaget erbjuder två olika lösningar samt priserna för dessa. Att TeliaSonera tilläts förtydliga dessa uppgifter, sett i relation till att kommunen ansåg att bolagets motstridighet utgjorde grund för diskvalificering, visar den negativa särbehandling av bolagets anbud som skett. Kommunen har mötts av motstridiga svar i prishänseende på skall-krav, men behandlat situationerna på två helt olika sätt. Kommunen har därmed begått ett uppenbart brott mot likabehandlingsprincipen vid hanteringen av anbuden. (se bl.a. EU-domstolens avgöranden i mål C-336/12, Manova, mål C-599/10, SAG ELV Slovensko m.fl.). Hade bolaget tillåtits göra motsvarande förtydligande hade bolaget enkelt kunnat förtydliga att svaret "Uppfylls" på 6.5.1 gäller och att om prisrad 16 är kopplad till det kravet kan prisuppgiften bortses från. Detta hade inte ändrat anbudet eftersom innebörden av uppgiften "Uppfylls" redan gäller och endast preciseras genom förtydligandet. Situationen är i vissa hänseenden likt den otydlighet som förelåg i Kammarrätten i Sundsvalls mål nr 1227-12 och i Kammarrätten i Stockholms mål nr 2557-11.

Det finns i förhållande till TeliaSoneras anbud en exakt jämförlig situation, nämligen vad avser skall-kravet i 6.2.9. Enligt kravet ska anbudsgivaren kunna erbjuda mobilt inomhusnät (MFN) baserat på 3G/4G-teknik för tal och data med fullgod täckning samt att detta ska ingå vid leverans. Enligt

kommunen innebär kravet att MFN enligt 6.2.9 ska ingå utan extra kostnad. TeliaSonera svarade att kravet uppfylldes. Kommunen ansåg dock att prisbilden på befintliga MFN var oklar. Kommunen har sekretessbelagt detaljpriserna i TeliaSoneras prisbilaga, men av korrespondensen mellan kommunen och konsulten framgår att TeliaSonera i prisbilagan betingat sig ett pris på 1 700 kr per månad för befintliga MFN. Kommunen bad i ett första förtydligande TeliaSonera att bland annat förtydliga prisbilden på MFN varpå TeliaSonera svarade att lämnade priser avser MFN på de adresser som anges i 6.2.8. Kommunen var inte nöjd med svaret eftersom kommunens fråga, vilken inte var helt tydlig, inte avsåg 6.2.8. Enligt ett första utkast på uppföljningsfråga avsåg kommunen att förklara att frågan avsåg 6.2.9 och att extra kostnader inte får tas ut, men att kommunen uppfattar att MFN enligt 6.2.9 ingår kostnadsfritt i anbudet samt att TeliaSonera skulle bekräfta kommunens uppfattning. Denna grovt ledande begäran justerades dock en aning för att ”hålla det mer neutralt” även om TeliaSonera fick en rak fråga om MFN ingick utan kostnad. TeliaSonera svarade att ”(b)efintliga MFN enligt punkt 6.2.9 fortsätter att förvaltas av Telia under kommande avtalsperiod. Avgiften för dessa MFN är 1.700:- per MFN.” TeliaSonera uppfattade således inte att befintliga MFN enligt 6.2.9 ska ingå kostnadsfritt utan bekräftar att man tagit ut en kostnad på det sättet kommunen befarade. Svaret föranledde en rätt omfattande internkorrespondens hos kommunen (se e-postkorrespondens 27–28 april 2015, Bilaga 6) om hur man skulle hantera situationen eftersom man ju ansåg att befintliga MFN enligt 6.2.9 skulle ingå vid leverans utan extra kostnad. Det framkommer dock av korrespondensen att kravet inte är helt tydligt i detta avseende. Av ett e-mail i slingan från konsulten framgår att man kan bortse från kostnaden och att ”Telia får stå för dessa och att det ingår utan kostnad för Uppsala kommun”. Konsulten menar således att man kan ignorera att TeliaSoneras anbud innebär en kostnad som inte får debiteras. Ett förslag är att ta upp saken med TeliaSonera vid avtalstecknandet. Man enas dock slutligen om att ställa frågan en tredje gång och lyfta fram att det måste blivit ett missförstånd samt nu med

ett uttryckligt påpekande för TeliaSonera om att det inte går att ta separat betalt för de MFN som ska tillhandahållas enligt 6.2.9. Trots detta gav TeliaSonera ett otydligt svar som kommunen inte är riktigt nöjd med eftersom TeliaSonera inte uttryckligen bekräftar att MFN enligt 6.2.9 ingår utan kostnad. Det är tydligt att TeliaSonera missförstått eller medvetet eller omedvetet blandat ihop kraven enligt 6.2.8 och 6.2.9 och tagit ut en kostnad för något som man inte får ta betalt för samt att kommunen gett TeliaSonera upprepade chanser att förklara sitt anbud och därtill väglett TeliaSonera till de "rätta" svaren. Kommunens interna korrespondens visar tydligt att kommunen låter motstridigheten och oklarheten passera bland annat eftersom kommunen ändå inte kommer låta TeliaSonera ta ut kostnaden. Det är förbluffande att kommunen försöker göra skillnad på situationen där TeliaSonera besvarar 6.2.9 med "Uppfylls" samtidigt som man först tar ut 1 700 kr/MFN för de adresser som anges i 6.2.9, trots att det inte är förenligt med 6.2.9, och situationen där Borderlights månadspris på prisrad 16 inte verkar vara förenligt med Borderlights svar "Uppfylls" på 6.5.1. Som tidigare anförts kan kommunen tryggt luta sig mot svaret "Uppfylls". Om man är osäker kan ifrågasättas varför den enes anbud reds ut men inte den andres.

Det är oklart vad kommunen vill visa med resonemanget om TeliaSonerans anbudssvar på 6.2.8 *Mobil inomhustäckning och kapacitet - specifika byggnader*. Det är ostridigt att priser efterfrågas på mobilt företagsnät på de adresser som anges i 6.2.8. Detta framgår även av Bilaga 2 till bolagets föregående yttrande. Som framgår av kommunens korrespondens med TeliaSonera (se Bilaga 5 till bolagets föregående yttrande) avsåg kommunens osäkerhet inte 6.2.8, utan 6.2.9 och det framgår klart och tydligt att TeliaSonera avsåg att ta ut 1 700 kr per MFN på de adresser som anges i 6.2.9, men att förtydligandeprocessen resulterat i att MFN på adresserna i 6.2.9 ingår utan kostnad. Precis som med bolagets anbudssvar på 6.5.1 beror motstridigheten på oklarheter i underlaget. I båda fallen tar ett tillåtet förtyd-

ligande sikte på de anbudsuppgifter som lämnats på skall-kravet ifråga, dvs. gäller svaret "Uppfylls" eller inte.

Bolaget gör inte gällande att man som anbudsgivare har rätt att kräva att få förtydliga eller komplettera sitt anbud enligt 9 kap. 8 § LOU. Detta bestämmer den upphandlande myndigheten över. Det är dock gällande rätt enligt fast rättspraxis att om den upphandlande myndigheten väljer att utnyttja denna möjlighet måste likabehandling råda. Detta betyder att samtliga anbudsgivare ska ges möjlighet att förtydliga/komplettera sitt anbud i de avseenden de egna anbuden är oklara. Kommunen har godtyckligt valt att klargöra TeliaSoneras anbud i vissa avseenden och valt bort att klargöra bolagets anbud i andra avseenden. Bolaget menar att detta är ett uppenbart ohållbart synsätt på likabehandlingsprincipen. En upphandlande myndighet kan naturligtvis inte godtyckligt välja att man bara vill reda ut oklarheter i ett anbud och sedan låta andra anbudsgivares rätt till likabehandling vara beroende av om man råkar ha samma oklarheter som den utvalda anbudsgivaren. Det vore typfallet av godtycklighet och motsatsen till likabehandling. Med kommunens syn på likabehandling kunde ju kommunen lika gärna, om man hade velat, ha valt bolagets anbud som norm och låtit bolaget förtydliga/komplettera sina oklarheter och struntat i TeliaSonera eftersom man inte har samma oklarheter. Kommunens synsätt är därmed uppenbart felaktigt.

För övrigt kan man fråga sig varför det inte finns en prisrad i prisbilagan för kravet i 6.2.9 där anbudsgivarna än en gång ska bekräfta med tom ruta eller genom att skriva 0 kr eller liknande för att bekräfta (än en gång) att skallkravet i 6.2.9 uppfylls. Det faktum att det inte gör det visar att kommunens påstående att kostnadsfria skall-krav (utöver bekräftelsen "Uppfylls" i svarsbilagan) också måste bekräftas i prisbilagan, är en efterhandskonstruktion.

Bolagets anbudspris är 58 677 100 kr och TeliaSoneras anbudspris är 117 954 278 kr. Bolagets anbudspris är således mer än halva priset jämfört med TeliaSoneras. Bolaget har svarat ”Uppfylls” på samtliga B-krav (börkrav) och R-krav (redogörelse-krav) samt även svarat utförligt och konkurrenskraftigt på de senare. Givet detta och den avsevärda prisskillnaden är det sannolikt att bolaget skulle ha tilldelats kontraktet om anbudet hade utvärderats. Bolaget riskerar därmed att lida skada av upphandlingsfelet.

Om kommunen agerat i strid med 9 kap. 8 § LOU i förhållande till TeliaSoneras anbud lider nämligen bolaget skada i LOU:s mening trots eventuella anbudsfel i det egna anbudet. Detta framgår av EU-domstolens fasta rättspraxis (se mål C-100/12, Fastweb). För tydlighetens skull klargörs att bolaget inte gör gällande att det föreligger anbudsfel i båda anbuderna, utan vill endast visa att kommunen inte har rättsläget klart för sig. Bolaget lider däremot likväl skada om förvaltningsrätten skulle finna att det är brister i båda anbuderna som inte kan förtydligas i enlighet med 9 kap. 8 § LOU.

Kommunen bestrider bifall till ansökan om överprövning. Till stöd för sin talan anför kommunen i huvudsak följande.

I kravet anges att anbudsgivarens offererade pris ska uppfylla avsnitt 4.2.4.12 i Kammarkollegiets förfrågningsunderlag, vilket innebär att operatören inte får ta ut engångskostnad eller månadskostnad för abonnemanget. Trots detta har bolaget angett abonnemangskostnaden till 25 kr per månad i ”Bilaga 2 – Svarsmall priser”. Kravet är därmed inte uppfyllt.

I kravet anges att operatören inte får ta ut engångskostnad eller månadskostnad för abonnemanget. Även om detta kan sägas vara en absolut förutsättning för kravuppfyllnad är det ändå relevant för kommunen att få detta bekräftat i upphandlingens prisbilaga. Det som efterfrågas är om anbudsgivaren har för avsikt att ta ut någon månadskostnad för kontantkortsabonne-

mang och i så fall med vilket belopp. Att bolaget har fyllt i priset 25 kr per månad, motsäger tydligt bolagets svar att kravet ”Uppfylls”. Svaret kan därför inte anses gälla. Den ifyllda prisuppgiften kan inte tolkas på annat sätt än att bolaget har haft för avsikt att ta ut priset 25 kr per månad för abonnemanget. Bolaget har inte lämnat någon rimlig förklaring till den lämnade uppgiften annat än att man faktiskt har en avsikt att ta ut kostnaden i fråga.

Att det i prisbilagan saknas en direkt hänvisning till kravet i 6.5.1 förändrar inte bedömningen. Det är uppenbart att det är kontantkortsabonnemangen i krav 6.5.1 som åsyftas eftersom det står ”kontantkortsabonnemang” i prisbilagan samt att det finns en hänvisning till avsnitt 6 i avropsförfrågan. Kommunen kan inte göra någon annan bedömning än att bolaget har haft för avsikt att ta ut det angivna priset per månad.

Kommunen anser inte att det är vilseledande att begära in uppgift kring abonnemangets månadskostnad i prisbilagan. Det är relevant för kommunen att få abonnemangets månadskostnad bekräftad. I de fall det offererade abonnemangets månadskostnad har varit noll har det varit mycket enkelt för anbudsgivaren att fylla i denna prisuppgift. Det är orimligt att bolaget skulle ha fyllt i prisuppgiften 25 kr per månad för att undvika att anbudet blev diskvalificerat på grund av en ofullständigt ifylld prisbilaga.

Prisbilagan är en del av leveransavtalet och det är viktigt att alla priser finns med vare sig de är noll eller någonting annat. Övriga anbudsgivare har följt detta skall-krav och det är ett krav som även Kammarkollegiet har ställt.

Bolagets avvikelse är inte oväsentlig eller irrelevant i förhållande till kravet. Det aktuella fallet kan inte jämföras med situationerna i de av bolaget anförda kammarrättsavgörandena. Att låta bolaget ändra den angivna prisuppgiften skulle vara ett tydligt brott mot likabehandlingsprincipen. Det aktuella kravet bryter inte mot proportionalitetsprincipen. De ställda kraven är

högst relevanta för det aktuella abonnemanget. Det är inte bara proportionellt utan också fullt naturligt att den upphandlande myndigheten vill att det faktum att en tjänst ska vara kostnadsfri framgår av den prislista, till vilken upphandlingskontraktet hänvisar såvitt avser avtalad ersättning. Bolagets kravstridiga prissättning utgör en prisuppgift som har en direkt och mätbar påverkan på anbudspriset. En sådan uppgift kan inte vara irrelevant eller oväsentlig.

Det finns skäl att fråga hur det kommer sig att bolaget kan prissätta en tjänst och samtidigt förespegla att den är kostnadsfri. Det är inte fråga om någon marginell uppgift utan om prissättning. I och med att bolaget har prissatt den aktuella tjänsten får det antas att bolagets kalkyler bygger på att denna avgift ska debiteras. Bolaget har anfört att bolaget hade varit förhindrat att ta ut den aktuella avgiften efter avtalstecknande och att kommunen därvid ”tryggt kan luta sig mot” bolagets, enligt kommunens mening, felaktiga svar ”uppfyllt”. Detta är emellertid en fråga om avtalstolkning och på intet sätt så binär som bolaget i detta sammanhang gör gällande. Det kontraktsformulär som ingår i förfrågningsunderlaget innehåller en uttrycklig hänvisning till prisbilagan och enligt kontraktets rangordning av kontraktshandlingar har denna uppgift därvid företräde framför anbudshandlingarna i övrigt. Vilken inställning bolaget rent faktiskt skulle komma att inta i frågan om bolaget hade tilldelats kontraktet går inte heller att bedöma i detta mål då det ligger i sakens natur att leverantör i överprövningsmål intar en inställning motsvarande den bolaget gör. I sammanhanget ska också noteras att bolaget inte endast har angivit månadskostnaden 25 kr på rad 16 i prisbilagan utan månadskostnaden har även summerats till en samlad årskostnad för de 170 mobiltelefoner som det rör sig om. Denna årskostnad ingår som en komponent i bolagets anbudspris avseende mobila operatörstjänster. Av de 19 365 000 kr, som utgör bolagets anbudspris i denna del, består 255 000 kr av den här aktuella, kravstridiga, kostnaden. Detta talar enligt kommunens mening direkt mot att det skulle vara fråga om något förbiseende, vilket bolaget inte

heller påstått. Enligt kommunens mening är det följaktligen inte uppgiften i prisbilagan som kan sägas vara felaktig utan den mot denna stridande uppgiften att krav 6.5.1 är uppfyllt. Enligt praxis ska ett anbud förkastas när det på grund av motstridiga uppgifter innebär att skall-krav inte uppfyllts (se t.ex. Kammarrätten i Stockholms dom i mål nr 8441-08 och Kammarrätten i Sundsvalls dom i mål nr 2147-11).

Om bolaget skulle godkännas avseende aktuellt krav skulle detta innebära en särbehandling som är otillåten enligt 9 kap. 8 § LOU. Bolaget har inte felsummerat någon mängdbeskrivning eller på annat sätt gjort något räknfel, skrivfel eller liknande formellt misstag. Bolaget har istället helt medvetet lämnat en uppgift om en månadskostnad, som kommunen har anledning att tro på. Skulle 9 kap. 8 § LOU tillämpas på det sätt som bolaget gör gällande i målet skulle bolagets anbudspris följaktligen behöva justeras ned i motsvarande mån. Detta skulle innebära en ändring av bolagets anbud. Även om denna grundläggande brist i bolagets argumentation inte förelåg skulle det ändå inte, enligt tydlig rättspraxis, finnas förutsättningar för att tillämpa 9 kap. 8 § LOU i förhållande till det aktuella anbudsfelet. Som Rosén Andersson m. fl. uttalat har domstolarna i flera fall funnit att motstridiga anbudsuppgifter som innebär uppfyllelse av obligatoriska krav varken kan läkas genom förtydligande eller komplettering.

Till skillnad från bolaget har TeliaSonera svarat ”Uppfylls” i ”Bilaga 1 – Svarsmall funktioner” samt angett månadskostnaden 0 kr per månad i ”Bilaga 2 – Svarsmall priser”. Anbudet är därmed kvalificerat avseende det kravet. De förtydliganden som inhämtades från TeliaSonera avsåg inte uppfyllnad av skall-krav. TeliaSoneras förtydliganden innebär inte några ändringar av anbudet, utan var endast preciseringar av redan angiven information avseende aktuella bör-krav. Detta var nödvändigt för att TeliaSoneras anbud skulle kunna bedömas på ett korrekt sätt i utvärderingsfasen. När det gäller avsnitt 8.6 fanns det vissa motstridigheter mellan vad TeliaSonera

anger i ”Bilaga 1 Svarsmall funktioner” och ”Bilaga 2 – Svarsmall priser”. Eftersom kommunen inte kunde avgöra vilken information som gällde bad kommunen om ett förtydligande i enlighet med 9 kap. 8 § LOU. Det handlade inte om att någon uppgift saknades eller att någon uppgift uppenbart stred mot aktuellt skall-krav.

Anbudsgivarna befinner sig inte i en likartad situation. Om bolaget hade tillåtits förtydliga sitt svar avseende det aktuella skall-kravet hade detta inneburit en ändring av anbudet, eftersom det var uppenbart att prisuppgift tydligt hade angetts i strid med aktuellt skall-krav. Det aktuella fallet är inte jämförbart med EU-domstolens avgörande i mål C-599/10, SAG ELV Slovensko m.fl. Om kommunen hade uppmärksammat bolaget på att den lämnade uppgiften om månadskostnaden strider mot ett skall-krav skulle den enda verkningfulla åtgärden från bolagets sida ha varit att förklara att kommunen i så fall ska bortse från den lämnade uppgiften. Det handlar således inte om att bolaget skulle ha kunnat lämna ett förtydligande kring hur uppgiften om månadskostnaden skulle tolkas. Det handlar snarare om att anbudet i så fall skulle ha behövt ändras.

Att kommunen tillåtit TeliaSonera att förtydliga sitt anbud avseende helt andra skall-krav, där omständigheterna dessutom varit annorlunda, medför inte ett åsidosättande av likabehandlingsprincipen i detta avseende genom att kommunen inte låtit bolaget inkomma med förtydligande avseende det aktuella specifika skall-kravet. Till skillnad från i förhållande till bolagets anbud har det gått att tillämpa 9 kap. 8 § LOU i förhållande till TeliaSoneras. Gällande de skall-krav som bolaget inte har uppfyllt har några förtydliganden från TeliaSonera över huvud taget inte inhämtats. Därmed har kommunen inte haft någon skyldighet att begära in förtydliganden från bolaget i dessa delar. De förtydliganden som inhämtats avseende punkterna 6.2.8, 6.2.9, 8.6 och 5.4.2 har inte inneburit att nya uppgifter tillförts anbudet utan endast förtydligande av uppgifter som redan lämnats. Och de tidi-

gare uppgifterna i anbudet innebar redan ett uppfyllande av skall-krav. Detta är en väsentlig skillnad i jämförelse med den bedömning som gjorts av att bolagets anbud inte uppfyller skall-kravet i punkten 6.5.2. När det gäller kraven i punkterna 6.2.8 och 6.2.9 och dess prissättning i prisbilagan framgår det att kommunen inhämtat ett förtydligande om att allt som uppräknats ingår i prissättningen. TeliaSonera har i sitt anbud bekräftat uppfyllelse av kraven samt lämnat ett pris i prisbilagan. I konversationen med TeliaSonera efterlyser kommunen en sista bekräftelse om att MFN ingår för angivna adresser och att det inte föreligger någon möjlighet att ta ut separata kostnader. TeliaSonera bekräftar då att det pris som lämnats i prisbilagan omfattar samtliga krav. TeliaSoneras bekräftelse är således ett förtydligande av en tidigare lämnad uppgift. Av TeliaSoneras prisbilaga framgår att det är krav 6.2.8 som har prissatts. Kommunen ansåg sig vilja ha ett klagörande i förhållande till detta och den kommunikation som följde var förvisso behäftad med viss otydlighet, men till skillnad från bolagets anbudsfel var inte situationen den att det var aktuellt att tillrättalägga anbudet genom att bortse från en klar och tydlig uppgift i detta. När det gäller kravet om utbildning av teleadministratörer och angivande av pris för heldagsutbildning i punkten 8.6 framgår det av TeliaSoneras förtydligande att priset i prisbilagan avser heldagsutbildning i enlighet med hur kravet är formulerat. Den mening som TeliaSonera lagt till i sitt anbud om tre timmars utbildning via webb avser en ytterligare utbildning som offereras utöver den efterfrågade heldagsutbildningen. Meningen är olyckligt formulerad och även här rör det sig om ett förtydligande i en situation när skall-kravet redan är uppfyllt genom tidigare lämnad uppgift i anbudet. Motsvarande gäller TeliaSoneras offererade användarguide till ett pris om 70 000 kr i prisbilagen. Även detta avser en ytterligare tjänst som offereras utöver den efterfrågade e-learning som TeliaSonera beskriver i funktionsbilagan. Det förtydligande som lämnats avseende uppfyllelse av skall-kravet i punkten 5.4.2 om redundans innebär också endast ett förtydligande av tidigare lämnad uppgift om att TeliaSonera har efterfrågad funktion.

Bolaget har inte lidit skada eller riskerat att lida skada av kommunens agerande, eftersom bolagets anbud rätteligen förkastats i upphandlingens kvalificeringsfas samtidigt som det finns andra anbud som rätteligen har kvalificerats. Det är dessutom högst oklart om bolagets anbud hade vunnit om det hade gått vidare till upphandlingens utvärderingsfas. Pris utgör endast 30 % av respektive kategori i upphandlingen. Resterande 70 % utgörs av bedömningar avseende bör-krav. Bolagets beräkning av anbudens totalsummor kan dessutom med fog ifrågasättas eftersom justeringar av de angivna prisuppgifterna i "Bilaga 2 – Svarsmall priser" sannolikt är nödvändiga.

DOMSKÄL

Frågan om målet ska avgöras genom mellandom har väckts av kommunen, som anser att det skulle medföra processekonomiska vinster om förvaltningsrätten avgjorde en delfråga. Bolaget har motsatt sig mellandom.

Förvaltningsrätten konstaterar att skriftväxlingen dragit ut på tiden och att processmaterialet blivit alltmer omfattande. Det krävs en omfattande prövning för att utreda i vilken utsträckning bolaget uppfyllt eller brustit i fråga om samtliga aktuella skall-krav och i vilken utsträckning de upphandlingsrättsliga principerna kan ha trätts förnär i detta hänseende. Förvaltningsrätten anser att det finns fog för att avgöra en delfråga, nämligen huruvida bolagets anbud är orent i förhållande till förfrågningsunderlagets skall-krav, eftersom detta har direkt relevans för frågan i målet, nämligen om bolagets anbud rätteligen förkastats i upphandlingen. Förvaltningsrätten anser också att det skulle medföra en processekonomisk vinst att endast fatta ett delavgörande, som kan prövas för sig. Skulle domslutet i mellandomen vinna laga kraft kan målet sedan avgöras snabbt. Mellandomar kan förekomma i förvaltningsprocessen även när det inte är fråga om mål enligt skattelagstiftningen där möjligheten till mellandom är uttryckligen reglerad (se t.ex. Kammarrätten i Stockholm i mål nr 1724-13, där deldom fattades i mål rörande lagen [2003:389] om elektronisk kommunikation).

Fråga i målet är om kommunen rätteligen förkastat bolagets anbud på grund av att bolaget i sitt anbud i strid med förfrågningsunderlagets krav 6.5.1 angett en månadsavgift på kontantkortsabonnemang.

Förvaltningsrätten ska ta ställning till om det finns skäl att enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) ingripa mot kommunens upphandling med anledning av vad bolaget anfört.

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska en upphandlande myndighet behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. I 16 kap. 6 § LOU anges att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

Fråga om bolaget uppfyllt upphandlingens obligatoriska krav

Av likabehandlingsprincipen följer att anbud, som inte uppfyller förfrågningsunderlagets obligatoriska krav, inte ska beaktas vid utvärderingen. Den upphandlande myndigheten får varken ändra eller frångå uppställda krav.

I förfrågningsunderlagets krav 6.5.1 anges följande.

Uppsala kommun har idag ca 170 st kontantkortsabonnemang (Refill) samt ett okänt antal abonnemang hos andra operatörer. Dessa okända abonnemang är främst avsedda att användas som krisberedskap och nödtelefoner. Där kommunen idag har verksamhet finns krav på att det minst ska finnas täckning utomhus på adressen. Det är i första hand de 170 st kontantkortsmobilerna som idag har Refill som ska ersättas med fristående abonnemang med rörlig taxa. Priset ska följa Kammarkollegiets förfrågningsunderlag punkt 4.2.4.12 som innebär att Operatören inte får ta ut varken engångskostnad eller månadskostnad för abonnemanget.

Bolaget har angett att skall-kravet uppfylls. Bolaget har också angett att månadskostnad utgår för kontantkortsmobiler med 25 kr/månad. Den sammantagna kostnaden har uppgetts uppgå till 255 000 kr.

Förvaltningsrätten konstaterar att det i bolagets anbud finns en tydlig motstridighet. Genom att offerera ett anbud med ett motstridigt villkor måste bolaget anses ha reserverat sig mot skall-kravet. Motstridigheten i bolagets anbud är klar och tydlig. Bolaget har uttryckligen debiterat en avgift som är otillåten enligt det aktuella skall-kravet. Förvaltningsrätten finner att det står klart att bolagets anbud varit ofullständigt och att kommunen därmed varit förhindrad att anta anbudet. Enligt förvaltningsrättens uppfattning har det normalt ingen betydelse för bedömningen i vilken utsträckning bolaget i efterhand anför att anbudets motstridighet uppkommit på grund av ett misstag. Den upphandlande myndigheten måste vid kvalificering och utvärdering av anbud kunna förlita sig på de uppgifter och villkor som angetts i anbudet och har som regel inte rätt att utvärdera ett anbud som inte uppfyller förfrågningsunderlagets obligatoriska krav. Det finns däremot enligt förvaltningsrättens uppfattning ingen anledning att anta att bolaget medvetet skulle lämnat ett motstridigt anbud för att betinga sig ytterligare betalning.

Bolaget har emellertid även gjort gällande att det skulle vara oproportionerligt att förkasta bolagets anbud på grund av den aktuella motstridigheten. Förvaltningsrätten konstaterar att proportionalitetsprincipen i detta sammanhang innebär att ett anbud inte ska förkastas om detta skulle vara oproportionerligt eller strida mot likabehandlingsprincipen. Det följer av proportionalitetsprincipen att en uppgift som diskvalificerar en leverantör måste vara relevant för den aktuella upphandlingen och rimligen inte vara av oväsentlig betydelse (se Kammarrätten i Stockholms dom i mål nr 1547-14 och Kammarrätten i Jönköpings dom i mål nr 897-14). Tribunalen har vid flera tillfällen anført att den som genomför en upphandling har ett betydande utrymme för skönsässig bedömning i fråga om vad som ska beaktas vid ett

beslut att tilldela ett kontrakt efter anbudsinfordran och att domstolens prövning endast ska avse en kontroll av att det inte har förekommit allvarliga och uppenbara fel (se bl.a. mål T- 139/99, Alsace International Car Service, punkt 39). Uttalandet från domstolen ger stöd för att det kan anses vara oproportionerligt att förkasta ett anbud till följd av oväsentliga och irrelevanta avvikelser från obligatoriska krav.

Enligt förvaltningsrättens bedömning är emellertid den avvikelse, som här är ifråga, inte av sådant oväsentligt slag att det skulle vara oproportionerligt att förkasta anbudet. Möjligheten att göra undantag från ett obligatoriskt krav får anses vara mycket restriktiv och endast högst oväsentliga avvikelser bör komma ifråga, såsom i nämnda kammarrättsavgöranden. Enligt förvaltningsrättens uppfattning är inte den avvikelse, som här är ifråga, av sådant slag att det skulle vara oproportionerligt att förkasta anbudet, då det avser en reell förändring av de avtalsvillkor som stipulerats som krav av kommunen.

Förvaltningsrätten gör den samlade bedömningen att kommunen hade fog att förkasta bolagets anbud då det angetts villkor i anbudet som klart stod i strid med förfrågningsunderlagets skall-krav och att det inte var oproportionerligt att förkasta anbudet på grund av avvikelsen.

Fråga om komplettering av anbuden

Bolaget har även anfört att bolaget borde ha getts tillfälle att komplettera anbudet enligt 9 kap. 8 § LOU, eftersom TeliaSonera getts motsvarande möjlighet. Enligt 9 kap. 8 § andra stycket LOU får den upphandlande myndigheten begära att en anbudsansökan eller ett anbud förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning. Som framgår av lagtexten kan ett förtydligande endast ske på den upphandlande myndighetens initiativ. Av likabehandlingsprincipen följer emellertid att om en leverantör tillåts förtydliga sitt anbud i visst hänseende, måste övriga leverantörer ges möjlighet till motsvarande förtydligande.

En grundläggande förutsättning för att låta en leverantör förtydliga sitt anbud är att det kan göras inom ramen för 9 kap. 8 § LOU. Frågan är därför om den brist som förelåg i bolagets anbud över huvud taget kunde läkas genom förtydligande.

Generaladvokat Lenz har i ett förslag till avgörande i EU-domstolens mål C-87/94, Kommissionen mot Belgien, uttalat att termerna ”precisera” (förtydliga) och ”komplettera” har det gemensamt att det inte handlar om att ersätta tidigare uppgifter, utan tvärtom konkretisera dem på ett eller annat sätt (punkt 37).

Enligt förarbetena till LOU ska regeln om förtydligande tillämpas restriktivt (prop. 2006/07:128 del I s. 376 f.), vilket också varit fallet i domstolarnas praxis. Exempelvis har Kammarrätten i Sundsvall i mål nr 2147-11 uttalat att det strider mot likabehandlingsprincipen att efter anbudstidens utgång ge en anbudsgivare tillfälle att förtydliga eller komplettera anbudet med uppgifter som erfordras för att samtliga skall-krav ska anses uppfyllda.

Enligt förvaltningsrättens uppfattning skulle ett förtydligande ha lett till att bolaget tillåtits att i strid med LOU göra ändring i anbudet, dels därför att det tillåtits lämna ett anbud som efter förtydligandet uppfyllt skall-kravet, dels därför att det hade inneburit en förändring av totalpriset. Kommunen hade således inte rätt att låta bolaget lämna sådant förtydligande som är ifråga i målet.

Fråga om kommunen brutit mot likabehandlingsprincipen

Bolaget har, som ovan framgått, anfört att TeliaSonera har tillåtits att lämna förtydliganden i en sådan utsträckning att det strider mot likabehandlingsprincipen att inte låta bolaget lämna motsvarande förtydligande. Den fråga som kvarstår är om kommunen trots att det legat utanför ramen för 9 kap.

8 § LOU att låta bolaget komplettera anbudet ändå brutit mot likabehandlingsprincipen.

Förvaltningsrätten konstaterar inledningsvis att det inte finns möjlighet för förvaltningsrätten att ingripa mot upphandlingen såsom yrkats av bolaget ifall kommunen skulle anses ha brutit mot likabehandlingsprincipen. Kommunen har en ensidig rätt att bestämma om en anbudsgivare ska tillåtas komplettera sitt anbud och förvaltningsrätten kan därför inte förordna att bolagets anbud trots aktuella brister skulle godkännas. Den rättsföljd som skulle kunna bli aktuell i en sådan situation som den här föreliggande är istället att förvaltningsrätten skulle kunna ingripa mot att TeliaSoneras anbud godkännts. Skulle det strida mot likabehandlingsprincipen att låta TeliaSonera förtydliga sitt anbud medan bolaget inte fick det, skulle det leda till att TeliaSoneras anbud också skulle förkastas men inte till att de båda, bristfälliga, anbuden skulle godtas. I förevarande mål skulle ett sådant ingripande resultera i att förvaltningsrätten skulle förordna att upphandlingen gjordes om, eftersom inga anbud skulle kvarstå att tilldela kontrakt.

Som förvaltningsrätten förstår bolagets inställning är det att TeliaSoneras anbud rätteligen har godkännts men att också bolagets anbud hade bort godkännas. Det är därmed inte fråga om en sådan situation som i EU-domstolens avgörande C-100/12, Fastweb, där det bolag, vars anbud förkastats, hade rätt att klaga på att det vinnande anbudet, som var det enda som kvarstod, godtagits trots att inte heller det uppfyllt det aktuella kravet i upphandlingen. I en sådan situation kan det sökande bolaget anses lida skada då den upphandlande myndigheten i brist på anbud skulle ha gjort om upphandlingen, varvid det sökande bolaget skulle kunnat få en ytterligare möjlighet att lägga anbud. Den rättsföljd som är aktuell vid bifall i sådana överprövningar är att upphandlingen görs om.

Skulle kommunen ha brutit mot likabehandlingsprincipen genom att låta endast TeliaSonera förtydliga sitt anbud kan det alltså inte leda till att bolagets anbud ska godkännas.

Förvaltningsrätten anser att det inte heller har visats att det förtydligande som kommunen tillåtit TeliaSonera att göra varit lika långtgående som det förtydligande bolaget hade behövt göra. Förvaltningsrätten gör bedömningen att det inte i målet framgått att TeliaSonerans anbud, såsom det formulerats, stridit mot något av skall-kraven på sätt som varit fallet i bolagets anbud. Bolaget har emellertid anfört tveksamheter i den faktiska hanteringen av TeliaSonerans förtydligande särskilt med anledning av skall-kravet i 6.2.9. Eftersom bolaget inte gjort gällande att kommunen begått ett upphandlingsfel genom att låta TeliaSonera förtydliga sitt anbud och sedan godkänna anbudet, faller denna fråga dock utanför förvaltningsrättens prövningsram. Med hänsyn till hur bolaget utformat sin talan kan förvaltningsrätten heller inte pröva huruvida kommunen över huvud taget haft rätt att låta TeliaSonera förtydliga sitt anbud på sätt som skett i upphandlingen.

Förvaltningsrättens slutsats

Förvaltningsrätten finner sammantaget att kommunen hade fog för att förkasta bolagets anbud av det skälet att det inte uppfyllt förfrågningsunderlagets krav 6.5.1. Bolagets ansökan om överprövning ska därför avslås såvitt gäller frågan om bolagets anbud rätteligen förkastats på grund av bristande uppfyllnad av kravet i förfrågningsunderlagets punkt 6.5.1.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1A LOU)

Lina Törnqvist

rådman

Målet har handlagts av föredraganden Carl Martin Gölstam.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.